

менторства, в рамках якого вони зможуть спілкуватися, допомагати та підтримувати один одного; проводити координаційні зустрічі; розробити методичні рекомендації для менторів; запровадити прозору систему матеріального стимулювання менторів; проводити координаційні зустрічі при виникненні складнощів та проблемних питань для оперативного їх вирішення та відпрацювання спільних дій для реалізації проекту.

Отже, в Університеті державної фіскальної служби України реалізується пілотний проект з підготовки магістрів за дуальною формою навчання для податкової та взагалі для державної служби, що сприятиме не тільки кадровій підтримці реформи податкової служби, а також буде корисним у цілому для посилення ефективності реформи системи державного управління.

УДК 33.025.12:657

Остапчук С.М.,

к.е.н., старший науковий співробітник відділу обліку та оподаткування,
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

ТРАНСФОРМАЦІЇ У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БУХГАЛТЕРА: ГЛОБАЛЬНИЙ ВИМІР

Діяльність сучасного бухгалтера давно вийшла за рамки виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передавання інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень. Бухгалтер самостійно почав приймати важливі для керівництва компаній рішення щодо оптимізації оподаткування та управління прибутком, застосовуючи професійне судження. Відтак професійна діяльність бухгалтера сьогодні – це ведення безпосередньо бухгалтерського обліку та підготовка звітності, нарахування і сплата податків та інших платежів, управління доходами і прибутком в інтересах власників підприємства та акціонерів. З огляду на такий широкий спектр напрямків роботи, регулювання діяльності бухгалтера здійснюється не лише через національні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку і звітності (які регулюють лише бухгалтерські процедури), але й через всі інші нормативно-правові документи, що стосуються оподаткування та використання прибутку.

Глобальні проблеми у сфері фінансів, що поглибилися в наслідок пандемії коронавірусу та нові тренди розвитку цифрової економіки, спричинили суттєві трансформації у сфері регулювання діяльності бухгалтера. Аналіз законодавчих ініціатив розвинутих країн світу свідчить, що сьогодні в глобальному вимірі помітна тенденція до посилення регулювання діяльності бухгалтера, запровадження більш жорсткіших правил оподаткування суб'єктів цифрової економіки. Наслідки таких змін вже відчули бухгалтери в ЄС, Австралії, країнах Азії.

В ЄС на тлі скандалів з витоками персональних даних користувачів таких гігантів цифрової економіки як Facebook та Google у регуляторів виникли занепокоєння з приводу того, що існуюча міжнародна податкова система не належним чином охоплює цифровізацію економіки, а захист персональних даних має бути кращим. Варто зазначити, що «справедливе» оподаткування – це лише один із напрямків змін, що вже стали відчутними. Інші аспекти посилення регулювання в Європі стосуються таких важливих питань як управління розподілом прибутків великих корпорацій, підвищення рівня відкритості звітної інформації щодо екологічних та соціальних проблем, подальшої уніфікації бухгалтерської практики в межах ЄС.

Не чекаючи завершення міжнародних переговорів щодо адаптації міжнародної податкової системи, які ведуться під егідою Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), декілька європейських країн вирішили продовжити односторонні заходи щодо оподаткування цифрової економіки. Близько половини всіх європейських країн ОЕСР або оголосили, запропонували або запровадили податок на цифрові послуги (Digital Services Tax, скорочено DST), який є податком на вибрані потоки валового доходу великих цифрових компаній [1]. Наприкінці 2020 року набрала чинності Шоста Директива Європейського Союзу про боротьбу з відмиванням грошей (AMLD6) [2]. Ця директива суттєво розширила повноваження відповідних контролюючих органів. Крім того, з метою підвищення прозорості в країнах ЄС на початку 2021 року національні реєстри прозорості було пов'язано по всій Європі через центральноєвропейську платформу.

В Австралії посилення регулювання професійної діяльності бухгалтерів відбулося внаслідок прийняття нових законів та впровадження заходів з підвищення прозорості бухгалтерського обліку та звітності. Знову ж таки, як і в ЄС, так і в Австралії більшість регуляторних змін стосується саме діяльності суб'єктів цифрової економіки. В червні 2020 року уряд країни оновив законодавство про трансфертне ціноутворення та запровадив потужний внутрішній податковий режим, що застосовується до великих корпоративних груп, в основі якого лежать чіткі правила протидії уникненню оподаткування та правила трансфертного ціноутворення. Крім цього, прийнято цілий ряд заходів щодо підвищення прозорості на основі даних бухгалтерського обліку, зокрема Звіт про країни (Country-by-Country) [3].

Країни Азії (які є переважно ісламськими) теж посилюють регулювання діяльності бухгалтерів, однак, головна мета таких змін – протидія фінансових махінаціям, які стосуються прибутку великих компаній. Цікаво, що одним із превентивних інструментів в цих країнах є ісламська професійна етика, яка одночасно є також складовою системи регулювання діяльності бухгалтера. Однак, як свідчить дослідження [4], ефективність саме ісламського варіанту професійної етики бухгалтера є значно вищою, внаслідок тісного зв'язку етичних норм в сфері управління фінансами з морально-релігійними переконаннями жителів цих країн.

Дещо по-іншому виглядає ситуація з регулюванням діяльності бухгалтерів в США. Попереднє політичне керівництво в особі президента Д. Трампа, більше уваги приділяло формування капіталу в середині країни, базуючись на підході, що регулювання не повинне заважати цьому процесу. Саме впливом політичних чинників можна пояснити відставання США в сфері посилення регулювання. Це підтверджують результати дослідження О.В. Паська [5] щодо теорій регулювання в контексті сучасної практики регулювання бухгалтерського обліку. Тому на сьогодні професійна бухгалтерська спільнота в США ще не стикнулася з тими змінами, що вже мали місце в інших регіонах світу. На нашу думку, тенденція посилення регулювання в майбутньому також торкнеться бухгалтерів в Америці, адже зміна політичного курсу країни та стрімкий розвиток цифрової економіки внесуть свої корективи.

Отже, в глобальному вимірі помітна чітка тенденція до посилення регулювання професійної діяльності бухгалтерів, що зумовлено необхідністю запровадити «справедливі» механізми оподаткування та підзвітності суб'єктів цифрової економіки.

Література

1. Asen E. What European OECD Countries Are Doing about Digital Services Taxes. Tax Foundation, March 25, 2021. URL: <https://taxfoundation.org/digital-tax-europe-2020/>
2. 6AMLD: EU's 6th Anti-Money Laundering Directive. Alessa. Tier1 Financial Solutions. January 5, 2021. URL: <https://tier1fin.com/alessa/blog/6amld-eu-6th-anti-money-laundering-directive/>
3. Australian Taxation Office. A strong domestic tax regime. 2020. URL: <https://www.ato.gov.au/General/Tax-and-Corporate-Australia/A-strong-domestic-tax-regime/>
4. Wahyudi T., Triadi R., Sari R. The influence of Social Identity, Love of Money and Machiavellian of Corporate Tax Accountants on Overpayment Tax Restitution Decision Making (Empirical Study of Corporate Taxpayers at Palembang Medium Tax Office). Облік і фінанси. 2020. № 4(90). С. 52-58.
5. Пасько О. В. Теорії регулювання в контексті сучасної практики регулювання бухгалтерського обліку. Облік і фінанси. 2018. № 2(80). С. 37-46.